

Stor turbulens i m

Den 10 april är det ett år sedan valet i Nepal. Men fredsprocessen haltar. Det tog ett halvår att bilda en regering och fortfarande sitter den maoistiska gerillans soldater i läger. Martin Schibbye rapporterar här från sitt besök i Nepal tidigare i år, och från maoistledaren och numera premiärministern Prachandas statsbesök i Norge i slutet av mars.

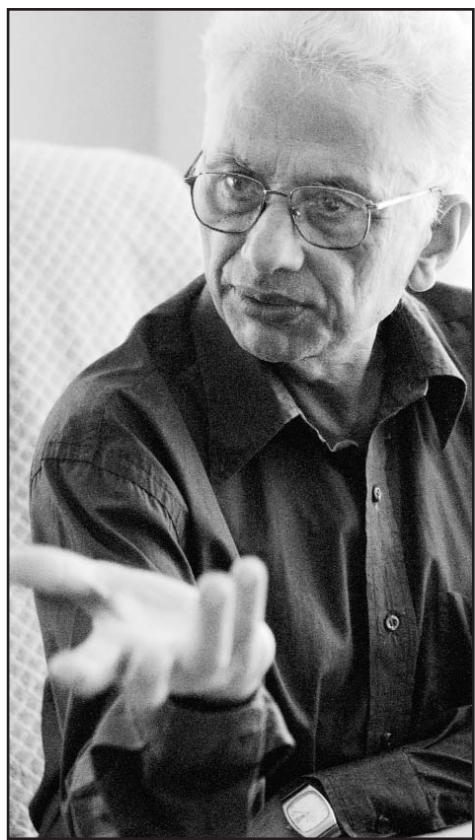
■ ■ I en föreningslokal på Grønland i Oslo har aktivister ur partiet Rødt hängt upp en banderoll. Längst bak i lokalen står ett bokbord med en insamlingsbössa. Det kunde vara vilket politiskt vänstermöte som helst. Men det är två saker som stör bilden. För det första är lokalen fullsatt. För det andra står Nepals premiärminister bakom mikrofonen.

– Det är lite lustigt att de låter mig träffa Kung Harald V av Norge. Jag som störtat en 240-årig monarki, säger Prachanda och publiken viker sig av skratt.

Han har fog för att vara kaxig. Sedan oktober 2008 är han världens första folkvalda maoistiska premiärminister. Det första beslutet var att avskaffa monarkin. Kung Gyanendra, vars släkt suttit vid makten sedan 1768, fick i juni två veckor på sig att lämna sitt palats. I dag är palatset Nationalmuseum och förväntningarna på Prachandas regering är enorma. Men de som tror de ska få se historien från Kina eller Ryssland upprepas kan andas ut.

– Revolutioner kan inte fotostatkopieras, de måste utvecklas i varje land efter landets egna villkor, säger Prachanda.

Han talar fritt utan manus. Betonar varje konsonant som vore det hans sista. Huvuduppgiften nu är att slutföra fredsprocessen, vilket innebär att skriva en ny konstitution för världens yngsta republik och att slå samman folkarmén med den före detta kungliga armén. Till Norge har han rest för att locka till sig investeringar i landets oexploaterade vita guld: Vattenkraften. Men hans budskap

– De stora globala företagen kommer inte stå på rad för att investera i Nepal. Vi siktar på att sluta kontrakt med mindre företag och organisationer, och med progressiva länder, säger maoisternas internationelle sekreterare CP Gajurel. Foto: Tor Härnqvist

på kvällens möte i Oslo förutsätter att publiken läst sin Lenin.

– Vi måste vinna slaget om freden. När Lenin kunde ge folket inte bara bröd och jord utan också fred så var revolutionens seger ett faktum.

Två månader tidigare plöjer en tusenhövdad demonstration genom Katmandu och lamslår all biltrafik. Slagorden haglar mellan husen. Newarfolket kräver autonomi i den nya konstitutionen. Kravallpolisen har besatt varje gathörn. Hjälmarna är knäppta under hakan och bambukäpparna framplockade.

När en demonstration passerat dyker nästa upp. Den här gången gäller det en mördad journalist. Nepalesiska journalistfederationen går med raska steg mitt i körbanan och

”Vår ideologi leder oss framåt, men det är ingen motorväg mot socialism vi färdas på. Det är en väg som kommer ta oss hit och dit, upp och ner, fram och tillbaka, men tro mig när jag säger att vi gör vårt bästa.”

Maoistledaren och premiärministern Prachanda under sitt besök i Oslo 31 mars

drar med sig fler och fler demonstranter.

– När pressen angrips så sätter det ett stort frågetecken kring den demokrati vi säger oss ha uppnått. Dagens situation gör inte rättvisa åt dem som offrat sina liv för demokratin, säger parlamentarikern Sunil Pant från ett av de mindre kommunistpartierna i parlamentet och ansluter till demonstrationen.

Prachandas resa till Norge var planerad till januari men sköts upp. Orsaken var den stora turbulensen i landet. Den har inte bedarrat. Under våren har landet dessutom drabbats av den värsta energikrisen i Asien. Strömavbrott på upp till 16 timmar per dag gör befolkningen i huvudstaden irriterad och lamslår industrin. I Katmandu är missnöjet stort över att så lite hänt med den nya regeringen och i de södra delarna av landet är vägnätet perforerat av vägspärrar i ett försök att dämpa de sociala konflikterna.

Över hela nationen brakar de politiska partiernas ungdomsförbund samman med en sådan intensitet att undervisningen på universitetet lamslås. Alla är på fötter. Alla har en åsikt. Klasskrafterna vräker sig mot varandra.

Sommaren 2007 var läget i Katmandu spänt. Två år senare är det närmast explosivt. Även inom maoistpartiet har det stormat. I höstas bröt sig en grupp ledande maoister ut i protest mot vad man uppfattade som allt för stora kompromisser. På maoisternas högkvarter i Katmandus utkanter är stämningen allt annat än sömning.

– Vi gick till val på att förändra det här landet i grunden och rycka upp feodalismen med rötterna. Alla konflikter i dagens Nepal handlar om detta: Ska vi behålla status quo och vara nöjda med republiken, eller ska vi gå vidare och skapa ett ”Nytt Nepal”.

Maoisternas internationelle sekreterare CP Gajurel talar snabbt. Han ser mer stressad ut nu än för två år sedan då han lugnt satt och la ut texten bakom skrivbordet. Nu hinner han inte ens ta av sig jackan. När jag påminner om att allt han då lovade – en stor seger i valet och att landet skulle bli en republik – infriats nickar han bara till som hasti-

gast. Någon tid för att fira och njuta av segern verkar partiet inte haft.

– Monarkin är besegrad, men folkets förhoppningar har inte uppfyllts. Dels måste vi förändra människors livsvillkor och dels måste vi sy ihop en ny konstitution på två år. Det är nu det gäller, säger Gajurel.

Bakom honom sitter en karta över Nepal uppsatt. Inritat är partiets 40-årsplan för landet. Nya järnvägar, motorvägar, vattenkraftverk och flygplatser. I vilket annat land som helst hade bara tanken på en fyrtioårsplan med miljardinvesteringar fått politiker att kippa efter andan och känna efter plånboken. I ett land med otillgänglig terräng och outvecklad industri känns planen närmast futuristisk. Flerfiliga motorvägar genom Himalayas bergsmassiv till Kina. Milslånga linbanor kring hela Kathmandudalen – hur ska ni finansiera allt?

– Många tror att pengar är ett problem ef-

tersom vi är ett fattigt land. Men det är fel tänkt. Pengar är inget problem. Pengar är aldrig ett problem, säger Gajurel och förklarar att det finns många utländska företag som visat intresse av att investera i landet om de ser till att ordna fram ett bra företagsklimat, fred och politisk stabilitet.

– Det finns de som tror att man måste låna av världsbanken eller IMF, det tror vi inte på. Det är en myt som många utvecklingsländer gått på. Vi kan istället gå förbi dem och sluta avtal direkt med företagen. Vi behöver inte själva vara rika men vi måste spela våra kort rätt för att kunna utveckla infrastrukturen och öppna upp landet.

Gajurel trycker på att det är en långsiktig plan. På kort sikt tror han det blir svårt att förändra vanliga nepalesers liv.

– Vi måste först lösa landets politiska läsnings. Det är i dag det största hindret. När vi gjort det kommer den ekonomiska utvecklingen att ta fart.

Bortsett från de politiska hindren finns även de fysiska. Himalaya ligger där det ligger. 80 procent av Nepals handel sker med Indien. Åtta med Kina. Gajurel pekar med handen mot norra delen av kartan.

– Nu måste alla varor som ska till Kina bäras över Himalaya eller köras på små eländiga vägar. Tänk om vi kunde öppna upp en järnvägsförbindelse och en motorväg. Tänk vidare att den järnväg som binder ihop Lhasa med Beijing byggs vidare genom Nepal till Lumbini, Buddhas födelsestad.

– Varenda buddhist i Kina kommer att vilja resa dit. Varje år kommer 30 miljoner buddister till Lhasa. Om så bara en ynka procent reser till Lumbini blir det...

Gajurel börjar fippla med mobilens miniräknare.

– Hundratusentals turister.

Man smittas av entusiasmen. Viljan att göra något genomgripande. Men frågan måste ställas.

– Det är klart det finns risker, det kan bli en mardröm. Se bara vad som sker nu med krisen i många utvecklingsländer. Men vad

Newarfolkets demonstration i Katmandu i närmast explosivt. Maoisternas internationelle sekreterare CP Gajurel talar snabbt.

är alternativet?, säger Gajurel och förklarar att partiets plan är att skriva kontrakt och utveckla relationer med länder och företag som inte bara ser till kortsiktig vinst, utan som har ett intresse av att landet utvecklas på lång sikt.

– De stora globala företagen kommer inte stå på rad för att investera i Nepal, tvärtom siktar vi på att sluta många kontrakt med mindre företag och organisationer. För att inte tala om andra progressiva länder. Venezuela till exempel, de gör ju också revolution, de borde vara intresserade, eller hur?

Processen i Nepal liknar – bortsett från det tioåriga kriget – den som skett i Sydamerika under 2000-talet. Val till konstituerande församlingar och sedan en ny inkluderande konstitution. Arbetet med att fånga in folks synpunkter har påbörjats i byarna och Gajurel har sedan valet blivit Hugo med Chavez. Men håller han med Venezuelas president om att gerillakrigets strategi är historia?

Maoisternas Nepal

januari i år lamslog trafiken. De kräver autonomi i den nya konstitution som håller på att utarbetas. När denna demonstration passerat dyker nästa upp. Läget i Nepal är en delvis sekreterare CP Gajurel konstaterar att monarkin är besegrad, men att folkets förhoppningar ännu inte har uppfyllts. Foto: Jonas Grätzer

– Jag var i Venezuela nyligen och vet att det är Hugos åsikt. Jag har sett de fria sjukhusen, skolorna med fri utbildning och hela den bolivarianska revolutionen i all sin prakt. Men det finns en stor skillnad. ”What about communism, Hugo” frågade jag, men han bara log, han svarade aldrig. Han är inte kommunist, det är vi. Vi vill rekonstruera statsapparaten.

Prachanda rör sig som en boxare bakom mikrofonen i föreningslokalen på Grønland. Han flyttar tyngdpunkten, från vänster ben, till höger och tillbaka. Att säga att den politiska situationen i Nepal är komplicerad är att skönmåla läget. Ett revolutionärt parti innehar regeringsmakten och styr en 240-årig feodal statsbyråkrati. Försvarsministern över den före detta kungliga armén är en politiker ur maoistpartiet som tidigare slagits mot just den kungliga armén.

– En delikat politisk situation, säger Prachanda när han sammanfattar situa-

tionen. Han är övertygad om att det är möjligt att slutföra fredsprocessen innan sommaren är slut. Men den haltar betänkligt. Motståndet mot att låta folkarméns soldater gå upp i den före detta kungliga armén är stort inom oppositionen. Fortfarande sitter 20000 av soldaterna i tillfälliga läger övervakade av FN. En kommitté är tillsatt för att intervjua alla soldater och fråga vad de vill med sina liv: Fortsätta i armén eller resa hem.

Arbetet med den nya konstitutionen är påbörjat. Med cirka 40 procent av platserna i parlamentet har maoisterna ett veto mot förändringar som inte går deras väg, men samtidigt kan de inte uppnå de två tredjedelars majoritet som är nödvändigt för att driva igenom förslagen. Koalitionspartnern CPN(uml) gör ständiga utspel om att det finns en antimaoistisk majoritet i parlamentet. Ett uppklarat mord på en medlem i

(Forts på nästa sida.)

Nepals regering under ledning av maoisterna har stora uppgifter framför sig. En tredjedel av befolkningen lever i extrem fattigdom och hälften är analfabeter. Foto: Jonas Grätzer

Stor turbulens i...

(forts fr föreg sid)

CPN(uml) har de senaste veckorna lamslagit arbetet med den nya konstitutionen. Så länge det inte är uppkärlat bojkottar CPN(uml) alla möten i parlamentet. Ivrigt påhejade av Kongresspartiet. Dagarna innan påsk drabbade partimedlemmar ur regeringskoalitionens konkurrerande ungdomsförbund regelbundet samman i gatustrider. Det är svårt att se hur problemen ska lösas med den nuvarande parlamentariska situationen. Men Prachanda är obotlig optimist.

– Vi lade vårt öde i folkets händer och visade att vi kunde vinna över reaktionen även i öppna demokratiska val. Vi har utsetts till att leda arbetet med den nya konstitutionen och vi tänker slutföra det.

Arbetet sker på tre fronter: i regeringen, från parlamentet och på gatan. Bland knäckfrågorna finns förutom folkarméns framtid, antalet delstater i den framtida republiken, den öppna indiska gränsen, landets akuta energikris och även den politiskt skällheta potatisen om en jordreform. För ett parti som kallar sig maoistiskt är det inte vilken fråga som helst. ”Jorden till den som brukar den”, har varit ett mantra under folkkriget.

– Men, vi är i en känslig situation där vi tvingas till kompromisser och därför heter det i regeringsförklaringen att vi ska genomföra en ”vetenskaplig jordreform” inte en ”revolutionär jordreform”. Det är en lek med ord, vad det innebär har vi och reaktionen helt olika uppfattningar om och vi ser fram emot en lång och hård kamp om innehållet, säger Prachanda.

Han är märkbart stolt över vad som utträtats. Minimilönerna har höjts med 25 procent. Den första budgeten ökade statsutgifterna med 45 procent. Analfabetismen ska vara utrotad om två år och på sikt ska fri sjukvård och utbildning införas. Dessutom består det nyvalda parlamentet av 33 procent kvinnor. Det ger en fjortonde plats i världsrankingen – unikt för Asien.

– Reaktionen tror att freden hindrar oss från att föra vår politik. Men de begriper inte vår plan. Vår ideologi leder oss framåt, men det är ingen motorväg mot socialism vi färdas på. Det är en väg som kommer ta oss hit och dit, upp och ner, fram och tillbaka, men tro mig när jag säger att vi gör vårt bästa, säger Prachanda.

MARTIN SCHIBBYE

frilansjournalist och redaktör för *Folket i Bild/Kulturfront*

PROLETÄREN FAKTA

Underutvecklat land

■ Nepal har under de senaste åren gått från en sträng monarki plågad av ett brutalt inbördeskrig till en fredlig republik. Val hölls i april 2008.

Folkmängd: 29 miljoner.

Yta: 147 181 kvadratkilometer.

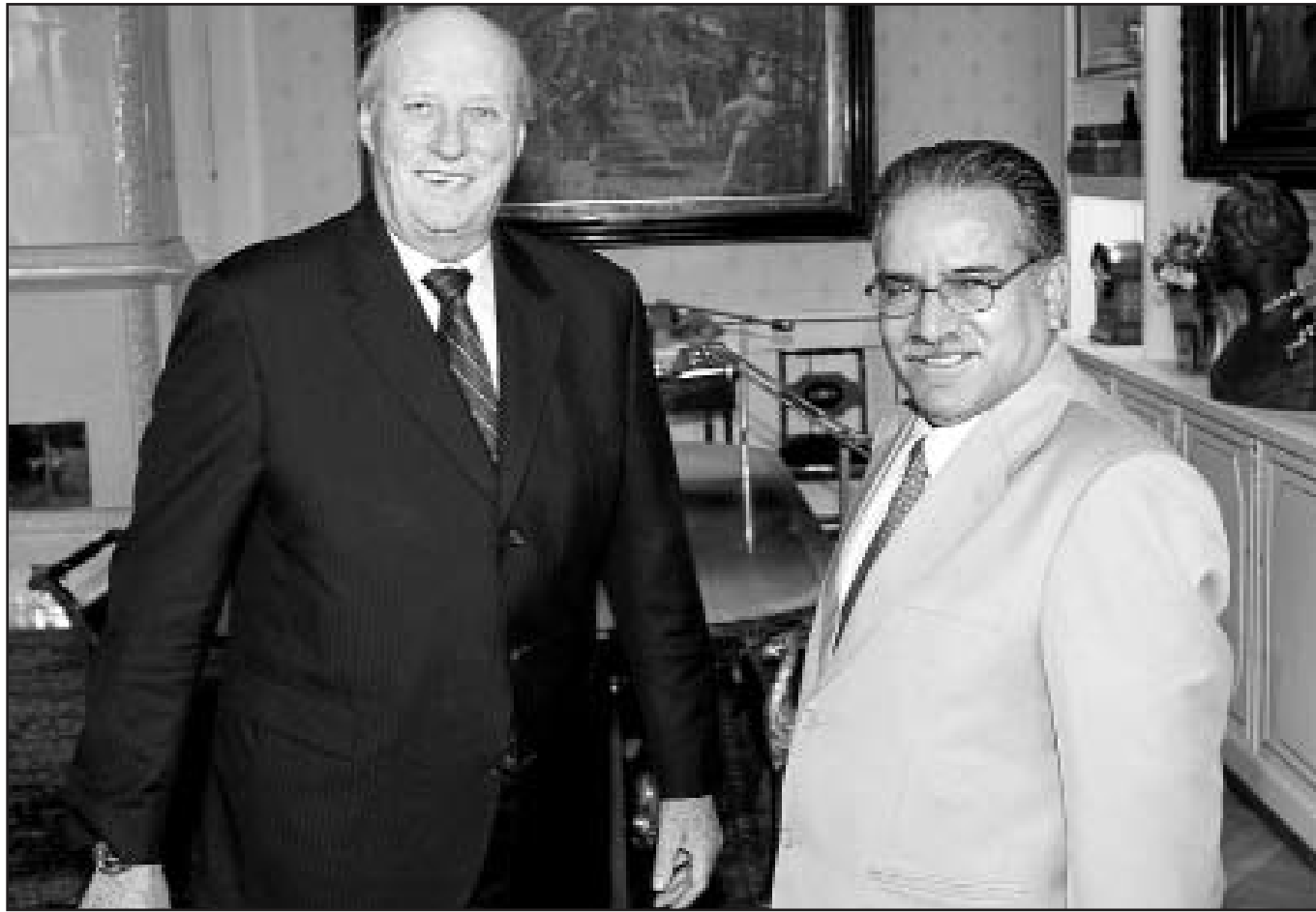
Statsskick: Blev republik ifjol efter 240 år av monarki.

Fakta om Nepal:

- 1/3 av befolkningen lever i extrem fattigdom
- 48 procent över 15 år kan läsa.
- 80 procent av befolkningen jobbar i jordbruket.
- 1,5 miljoner nepaleser jobbar utomlands och deras hemskickade pengar står för 20 procent BNP.

Läs mer om Nepal!

■ På www.proletaren.se hittar du mer läsning om Nepal, inklusive Martin Schibbyes och Tor Härnqvists reportageserie från sommaren 2007.

Maoistledaren Prachanda, för bara ett par år sedan efterlyst av Interpol, mottogs i slutet av mars av Norges kung Harald.

Kungen välkomnade fd efterlyst terrorist

■ I Strindbergs bok ”Liten katekes för underklassen”, skriven för över hundra år sedan, ställer sig författaren frågan ”när blir en revolution laglig?” Och han svarar själv: ”Det är när den segrat.”

Under sitt officiella besök i Norge tog nepalesiska premiärministern och maoistledaren Prachanda emot av kung Harald V, statsminister Jens Stoltenberg och biståndminister Erik Solheim under alla de formella vördnadsbetygelser som hör statsbesök till. Allt under pressfotografernas blixtrar.

*

På tåget upp till Oslo, till det offentliga möte med Prachanda som skulle hållas i Oslo 31 mars kom jag ihåg en annan resa till Oslo två år tidigare. Kampen mot nepalesiska kungahuset var ännu inte avgjord och den internationella polisorganisationen Interpol hade på nepalesisk begäran – med USA och Indien i bakgrunden – i ett par omgångar tidigare satt

upp ledarna för Nepals kommunistiska parti (maoisterna) på sin lista över synnerligen farliga och terroristiska förbrytare.

”Röd varning” är benämningen på de mest efterlysta, och Prachanda var givetvis förärad denna benämning med en internationell arresteringsorder hängande över sig. En arresteringsorder som både norsk och svensk polis hade att efterfölja ifall han eller någon annan efterlyst maoist skulle dyka upp i våra länder.

Då, för bara två år sedan, när undertecknad hade förmånen att tillsammans med norska kamrater träffa ”Bikash” från maoistpartiets centralkommitté ville den nepalesiske maoisten att mötet skulle hemlighållas, med tanke på läget och USA:s terroriststämpling.

Undertecknad fick på grund av den osäkra situationen för våra nepalesiska vänner, även i Europa, nöja mig med att skriva en intern rapport till vår egen partistyrelse och vi kunde tyvärr inte offentliggöra någonting av själva mötet i Oslo

för Proletärens läsare.

Genom att föra kampen till en viktig etappseger, om än en begränsad sådan, och efter att ha blivit största parti i landet efter demokratiska val, har de nepalesiska maoisterna upphävt den internationella Interpolefterlysningen. Detta visar än en gång på ihålligheten i västvärldens kriminalinsättning och terroriststämpling av folk och rörelser de inte gillar.

*

Det är givetvis inget självändamål för en ledare som Prachanda att träffa Norges statschef kung Harald V i Oslo. Men audiensen, med bilden på de båda tillsammans, ger Strindbergs ord för 124 år sedan förnyad aktualitet.

En revolution blir laglig när den seg-rar.

ERIK ANDERSON

erik.anderson@kommunistiskapartiet.org

Maoisterna i Indien trappar upp

■ Maoisterna i Indien har inför valen i april och maj trappat upp sina attacker. I delstaten Chattisgarh i centrala delen av landet angreps förra veckan den paramilitära polisreservstyrkan CRPF. Tio dödades och elva skadades. Under veckoslutet stormades en gruva i Orissa, delstaten öster om Chattisgarh. I de hårda strider som följde dödades elva poliser, men också fyra maoister.

Den maoistiska väpnade rörelsen i Indien, som har sitt starkaste stöd hos jordlösa bönder, kastlösa och andra grupper längst ner på klasstrappan, har stärkts under 2000-talet. Tidigare var naxaliterna, som maoisterna i Indien kallas, splittrade i många olika partier och organisationer. 2004 förenades de mest inflytelserika av dessa i Indiens kommunistiska parti-maoisterna (CPI-Maoist).

Enligt arabiska al-Jazira är maoisterna idag verksamma i 182 av landets 625 dist-

rikt. Att rörelsen stärkts bekräftas av att premiärminister Manmohan Singh 2006 förklarade att naxaliterna utgör det största enskilda hotet mot den interna säkerheten.

Skärpt konflikt Egypten-Hizbollah

■ ”Om det är ett brott att hjälpa palestinierna, då är jag stolt över att ha begått det brottet”. Det sa libanesiska Hizbollahs generalsekreterare Hassan Nasrallah i ett tv-sänt tal som svar på anklagelser från Egypten.

Motsättningarna mellan motståndskrafterna i Mellanöstern, som Hizbollah och palestinska Hamas, och de västvänliga regimerna, som Egypten, skärptes under Israels krig mot Gaza. Hizbollahs Hassan Nasrallah kritiserade öppet den egyptiska regimen för att den ställde sig på USA:s och Israels sida genom att hålla gränsövergången till Gaza stängd och för att den förvägrade egyptierna

rätten att gå ut på gatorna och visa sin solidaritet med palestinierna.

Förra veckan kom det fram att egyptiska myndigheter gripit Hizbollahmedlemmar som tillsammans med egyptier och palestini-er påstås ha planerat terroråd i Egypten.

De grova anklagelserna var orsaken till att Hizbollahledaren gick ut i ett tv-sänt tal i fredags. Hassan Nasrallah tillbakavisade att den libanesiska organisationen planerade aggressionshandlingar i Egypten eller någon annanstans i världen.

Däremot erkände Nasrallah att en Hizbollahmedlem gripits i Egypten samt att dennes uppgift varit att hjälpa det palestinska motståndet vid den stängda gränsen Egypten-Gaza. Hizbollahledaren förklarade att den ende som begått ett brott och borde ställas inför rätta är den egyptiska regimen, som deltar i belägringen av Gaza.

